Asula	Pindala: km	Piirjoon: km	Sõõr-piirjoon: km	Piirjoone ja sõõr-piirjoone suhe
Keskaegne müüridest piiratud Tartu (1250—1700)	0.5 [1])	2.9 [1])	2.6	1.11
Tartu kuni 1923. a. linnalaienemiseni (administratiivseis piires) [2])	8.6 [1])	16.3 [1])	10.4	1.57

Selgub, et piir- ja sõõr-piirjoone suhe keskajal väga vähe erineb ühest, see on, tolleaegse linna põhijoon lähenes sõõrjoonele, nüüd aga on see suhe tunduvalt suurem, mis osutab praeguse linna põhijoone sopilisust ja ava-asula füsiognoomilise piiri kaugelt suuremat liigestust kui hansa-aegsel sulg-asulal. Seega on Tartu põhikuju arenemisel kordunud asjaolu, mis on sageli ilmsiks tulnud kindluslinnade muutumisel mittestrateegilisiks asulaiks. Kindluslinnale omane ja tarvilik kompaktsus ning keskaegse linna sõõritaoline põhikuju hakkab — niipea kui ei tule enam arvesse sõjateaduslisi kaalutlusi — teisiti arenema, olenedes rohkem geograafilisist ja nimelt majandusgeograafilisist tingimusist. Ja pinnamoe ning liiklemistarviduste kohaselt kujuneb ta sootuks erinevaks endisest kunstlikust. Selgesti näeme seda Tartu alal, mille tänapäeva põhikuju, olenedes topograafiast ja vanast ajast, püsinud tähtsamaist liiklemisteist, on levinud loode-kagu (ürgoru ja jõe!) suunas ja mitte sellega risti ning on harilik suuremate liikimisteede suunas. Linna endiste administratiivsete piiride ja ümbritsevate mõisamaade kohtades kujunesid linna laienemisil — mil administratiivsed piirid kippusid kitsaks jääma — silmanähtavalt mõnesugused takistused linna põhikuju loomulikule arenemisele. Nii oleneb Tähtvere pargi ja U. Savi tänava vahel ligi Toomimäeni ulatuv asustamata põlluala mõisamaast, mis tungib siinkohal tõmbi kiiluna linna füsiognoomilisisse piiresse. 1923. a. linna maa-alaline laienemine kõrvaldab selle takistuse ja pakub edaspidi küllaldasi soodustusi linna põhikuju loomulikuks arenemiseks ning kujunemiseks.

Tänavastik. Linnasüdame selle osa tänavastiku kujunemist, mis on seespool keskaegse Tartu linnamüüre, tuleb täiesti tolle minevikuperioodi arvele kirjutada. Kui võrrelda Dr. med. R. Otto poolt ühe vana plaani järele joonistatud keskaegse Tartu põhijooni praegusiga, siis osutuvad vaid väikesed vahed: praegu ei ole enam tänavat,

1) Saadud kurvi- ja planimeetrilisil mõõtmisil rootsi- ja praegusaegseil kaartidel.

2) Nimetatud administratiivne piir ühtib enamalt jaolt füsiognoomilisega ja on seetõttu eelmisega täiesti võrreldav.